

Professor dr. phil. Erik Holtved fylder 80 år

Erik Holtved ved de
arkæologiske udgravninger i Platinum, Alaska. Fot.: Helge Larsen, 1948.

Samtidig med at vi fejrer Knud Rasmussens 100 års dag, fylder en af hans nære venner, Erik Holtved som gennem mange år var professor i eskimologi, 80 år den 21. juni.

Det var gennem kontakten med Knud Rasmussen, at Erik Holtved kom til at beskæftige sig med eskimologi. De har begge haft nær tilknytning til Thule, og deres bøger om polareskimoernes kultur er en værdifuld gave til det folk, som de altid omtaler med respekt og hengivenhed.

Erik Holtved kom for første gang til Grønland i 1931 som deltager i Knud Rasmussens 6. Thuleekspedition til Sydøstgrønland. I 1932 deltog han i Poul Nørlunds udgravninger af nordboruiner, og i 1933 og 1934 var han med på Therkel Mathiassens arkæologiske ekspeditioner.

I 1935 rejste Erik Holtved til Thule med sin kone Joko, og under det to år lange ophold arbejdede han som arkæolog om sommeren og indsamlede desuden et stort sprogligt og folkloristisk stof.

Da det efter krigen igen blev muligt at rejse til Grønland, opholdt Erik Holtved

sig i Thule 1946-47. I 1948 var han sammen med Helge Larsen i Alaska, og i 1955 var han påny i Grønland, hvor han denne gang både samlede folkloristisk og etnologisk materiale og deltog i udgravningerne i Sermermiut ved Jakobs-havns isfjord, hvor man har alle de kendte vestgrønlandske arkæologiske kulturer repræsenteret.

Erik Holtved var først knyttet til Nationalmuseets etnografiske samling, men i 1945 blev han docent i eskimoisk sprog og kultur ved Københavns universitet, og fra 1951 til sin afgang i 1968 var han professor.

Erik Holtved har en stor og alsidig produktion bag sig. De arkæologiske udgravninger i Thule området publicerede han i tre store bind i Meddelelser om Grønland: „Archaeological Investigations in the Thule District“ (1944-54), hvoraf de to første indbragte ham doktorgraden.

Under opholdet i Thule indspillede og nedskrev han en stor samling polareskimoiske myter og sagn, som blev udgivet både med en fonetisk transskription med en ord for ord oversættelse og i et særskilt bind med en engelsk oversættelse af alle teksterne: „The Polar Eskimos, Language and Folklore“ (1951). Der ligger et meget stort og påskønnelsesværdigt arbejde bag disse publikationer.

Blandt Erik Holtveds andre folkloristiske arbejder skal nævnes en sammenlignende undersøgelse af det eskimoiske sagn om Navaranâq, som kendes både i Canada og i Grønland, hvor det i Sydvestgrønland er knyttet til nordboerne: „The Eskimo Legend of Navaranâq“ (1943).

Foruden det polareskimoiske sprog har Erik Holtved også beskæftiget sig med vestgrønlandsk i større og mindre publikationer. Der er grund til at nævne en artikel som „Er grønlandsk et primitivt sprog?“ (1962), hvor han ud fra flere begrundelser tilbageviste denne påstand. Hans bidrag i publikationen „Omkring den grønlandske retskrivning“ (1962) har speciel interesse i grønlandsk sammenhæng. Her viste hans konsekvensanalyse af en retskrivningsrevision med dobbeltskrivning af bogstaver i stedet for accenttegn, at dette ikke ville medføre forståelsesvanskeligheder, og det var med til at bane vejen for den nye grønlandske retskrivning.

Erik Holtved er således en meget alsidig forsker. Selv om hans formål med feltopholdet i Thule var at arbejde med arkæologi og folkløse, indsamlede han også materiale, der belyser mange andre sider af polareskimoernes fangstkultur, som han udgav i: „Contribution to Polar Eskimo Ethnography“ (1967). Denne publikation viser også en anden side af Erik Holtveds evner, nemlig hans dygtighed som tegner. Han har desuden skrevet en lille bog om eskimoisk kunst: „Eskimokunst“ (1947), inden dette tema blev moderne. Den kom i en serie om verdens kunst.

Erik Holtved har foruden det stof, han selv indsamlede, også publiceret væsentlig kildemateriale, således Otto Fabricius' etnografiske værker, som hovedsagelig er systematiske beskrivelser af fangstredskaber og fangstmetoder i Vestgrønland omkring 1770: „Otto Fabricius' Ethnographical Works“ (1962). Han har også udgivet Samuel Klein-

Tegning af Erik Holtved.

schmidts breve til en missionær i Labrador: „Kleinschmidts Briefe an Theodor Bourquin“ (1964), som er et vigtigt bidrag til grønlandsk sproghistorie.

Erik Holtveds kunstneriske evner og kunstforståelse er allerede berørt. Han var selv kunstner, før han kom ind i eskimologien, og denne kunstinteresse har aldrig forladt ham. Da han trak sig tilbage som professor, begyndte han igen for alvor at dyrke kunsten, og fra huset i Hareskovby kan han følge skovens liv og farver året rundt. Han har udstillet sine følsomme akvareller på Charlottenborg flere år i træk.

Som professor i eskimologi sad Erik Holtved i mange år i forskellige bestyrelser, udvalg og kommissioner, hvor der var brug for hans viden; bl. a. har han gjort en stor indsats i det grønlandske stednavneudvalg.

Ligesom Erik Holtveds litterære produktion fordelte sig ligeligt mellem sprog og etnologi, var hans undervisning også delt mellem disse to områder. Hans forelæsninger var bygget både på forsknings-

rapporter og på et stort set ubearbejdet stof fra rejsende og embedsmænd. Alt dette bearbejdede han til en komparativ fremstilling af eskimokulturens forskellige faser i tid og rum. Studenterne blev ofte slået af hans åbne indstilling til faget. Man kunne altid få lejlighed til også at diskutere utraditionelle synspunkter, bare der blev taget hensyn til kravet om kvalitet.

Da professor Erik Holtved fyldte 70 år, hædrede dansk etnografisk forening ham med et festskrift, „Folk“ vol. 11-12, 1969-70. Her skrev Kaj Birket-Smith om hans liv og indsats som eskimolog, og festskriftet indeholder også en liste over udvalgte publikationer af Erik Holtved.

Erik Holtved har altid haft menneskelig overskud og varme til at betyde noget for sine venner. Vi er mange, som gennem årene har nydt godt af hans og fru Jokos store trofasthed og gæstfrihed.

Vi ønsker Erik Holtved hjertelig til lykke og håber, at han må få mange gode og aktive år endnu.

Helge Kleivan, Inge Kleivan, George Nellemann og Robert Petersen